

Dosar nr.

ROMÂNIA
TRIBUNALUL BUCUREȘTI
SECȚIA A-VI-A CIVILĂ
ÎNCHEIERE
Ședința publică din data de 18.01.2024
Instanța compusă din:
PREȘEDINTE:
JUDECĂTOR:
GREFIER:

Pe rol se află judecarea cererii de apel, formulate de apelanta – pârâtă ..., împotriva sentinței civile nr. ..., pronunțată de Judecătoria Sectorului 3 București, în dosarul nr. ..., în contradictoriu cu intimata – reclamantă ... și intimatul – intervenient forțat ..., cauza având ca obiect pretenții.

La apelul nominal făcut în ședință publică a răspuns intimata-reclamantă ..., lipsă fiind apelanta-pârâtă și intimatul – intervenient forțat

S-a făcut referatul cauzei de către grefierul de ședință, care învederează:

- Procedura de citare este legal îndeplinită;
- Intimata-reclamantă a depus punct de vedere.

Instanța acordă cuvântul cu privire la sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Intimata-reclamantă, prin reprezentant convențional, arată că nu se impune sesizarea ICCJ având în vedere că valoarea reparațiilor și implicit a despăgubirii, se stabilește pe baza unor sisteme de evaluarea specializate, astfel că nu poate fi vorba despre un caracter subiectiv al acesteia.

Intimata-reclamantă, prin reprezentant convențional, solicită să se aibă în vedere dispozițiile art. 4 alin.1 din Legea nr.21/1996 conform cărora prețurile se stabilesc pe baza cererii și a ofertei. Faptul că unitatea reparatoare își poate utiliza propria operă de manopera corespunde principiului libertății economice și al liberei circulații a serviciilor.

De asemenea, se solicită a se avea în vedere Decizia Curții Constituționale nr.119/16.03.2023 din care rezultă că dispozițiile art.14 din Legea nr.132/2017 reprezintă o dispoziție clară, precisă și previzibilă, motiv pentru care apreciază că nu se impune sesizarea ICCJ.

Instanța reține cauza în pronunțare.

TRIBUNALUL,

Analizând actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

I. Scurt istoric al situației de fapt:

Prin Sentința civilă nr. ... din data de ..., pronunțată de Judecătoria Sectorului 3 București, instanța a admis cererea reclamantei ... formulată în contradictoriu cu pârâta ... și intervenientul – forțat ..., sens în care a obligat pârâta să plătească reclamantei suma de 1.021,98 lei, reprezentând despăgubiri, la care se adaugă penalități de întârziere de 0,2%/zi, calculate la valoarea debitului restant, de la data de 22.12.2021, până la data achitării debitului, precum și suma de 454 lei, reprezentând cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța această soluție, prima instanță a reținut, în esență, următoarele:

În fapt, la data de 12.11.2021 a avut loc un accident de circulație în care au fost implicate autoturismul înmatriculat sub nr. ..., condus de către intervenientul forțat ..., și autoturismul înmatriculat sub nr. ..., condus de către persoana păgubită,

Conducătorii auto ale celor doua autoturisme au încheiat constatarea amiabila de accident, prin care a fost stabilita vinovăția intervenientului forțat pentru producerea accidentului, acesta la ieșirea dintr-o parcare lovind celălalt autoturism care era staționat (f.55).

Autoturismul condus de intervenientul forțat avea încheiată asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto la societatea pârâtă, astfel cum rezulta din polița de asigurare valabilă de la data de 17.08.2021 pana la data de 16.08.2022 (f.11).

La data de 18.11.2021 parata a întocmit formularul de constatare a daunelor in dosarul de dauna (f.14).

Reclamanta a efectuat devizul reparațiilor pentru autoturismul înmatriculat sub nr. ... condus de persoana vinovata și a emis factura fiscală nr.... (f.15-17).

La data de 24.11.2021 persoana păgubită a transmis paratei cererea de despăgubire în cuantum de 4108,75 lei, din care 3692,25 lei, reprezentând costul reparațiilor și 416,5 lei contravaloare închiriere mașina (f.19, 20), iar, la data de 26.11.2021, aceasta din urma a emis adresa prin care i-a răspuns, în sensul ca tariful de manopera în cuantum de 350 lei + TVA/ora depășește cu mult tarifele aplicate de reprezentanții/dealerii de marca zonali, este exagerat în raport cu preturile de referință pe piață și reprezintă un abuz de drept, astfel încât parata va despăgubi pentru efectuarea reparației suma de 2.670,27 lei, calculata în același sistem de specialitate, fără a se interveni asupra setărilor de baza ale acestuia cu un tarif de manopera de 124 lei + TVA/ora, acesta fiind calculat prin media tarifelor practicate de reprezentantele Volkswagen, iar serviciul de închiriere va fi propus la plata cu suma de 228,78 lei, conform tarifului mediu practicat de entități autorizate și statistici realizate de BAAR pentru o clasa similara, urmând ca dosarul sa fie înaintat la plata cu suma de 2.899,05 lei (f.45-47).

La data de 24.11.2021, persoana păgubită, ..., a încheiat cu reclamanta contractul de cesiune de creanță, având ca obiect dreptul de creanță asupra paratei în valoare de 3692,25 lei (f.21, 22).

La data de 22.12.2021 parata a achitat reclamantei numai suma de 2670,27 lei reprezentând partea recunoscuta din prejudiciul ce consta în repararea autoturismului avariat (f.18).

Prin întâmpinare parata a contestat contravaloarea orei de manopera, susținând ca în mod abuziv reclamanta a facturat ora de manopera cu 350 lei + TVA, în condițiile în care valoarea acesteia era de 124 lei + TVA, prin raportare la costul mediu practicat de unitățile reparatoare în piață.

În privința stabilirii valorii reparației, instanța a constatat că sunt aplicabile în cauza prevederile art. 22 alin.1 din Lg. nr.132/2017 conform cărora *despăgubirea se stabilește și se plătește în conformitate cu prevederile art.14 [...]*, iar în art.14 alin.3 din Lg. nr.132/2017 se prevede ca *valoarea reparației se stabilește folosind sistemele de evaluare specializate sau prin documente emise în condițiile legii* în care unitatea reparatoare auto își poate utiliza propria valoare a orei de manoperă afișată.

Rezulta deci ca prevederile art.14 alin.3 din Lg. nr.132/2017 se refera în mod particular la valoarea reparației autovehiculului avariat, în timp ce dispozițiile art.22 alin.2 se refera în mod generic la prejudiciile produse bunurilor, ceea ce înseamnă ca acestea din urma fac trimitere la alte prejudicii decât cele generate de avariarea autovehiculului, pentru care dispozițiile legale au prevăzut un mod de calcul specific în conținutul art.14 alin.3.

O interpretare contrara, în care s-ar da eficiența dispozițiilor art.22 alin.2 din Lg. nr.132/2017 pentru a stabili valoarea reparației autovehiculului avariat, astfel cum susține partea, ar determina aplicarea textului general ce reglementează „prejudiciile produse

bunurilor” cu consecința înlăturării aplicării textului special ce se refera la „valoarea reparației”, deoarece în mod evident cele două formulări nu se pot referi la același prejudiciu.

În art.14 alin.3 din Lg. nr.132/2017 se prevede că pentru determinarea valorii reparației se folosesc sistemele de evaluare specializate sau documentele emise în condițiile legii, cu mențiunea că “unitatea reparatoare auto își poate utiliza propria valoare a orei de manoperă afișată”.

Prin urmare stabilirea de către reclamanta a contravalorii reparației prin raportare la propria valoare a orei de reparație nu reprezenta un abuz, astfel cum a susținut parata, ci o aplicare a prevederilor legale în această privință, fiind depusă la dosar factura fiscală emisă de reclamanta în cuantum de 3692,25 lei, care înglobează și costul manoperei.

Instanța a constatat că în cauza sunt întrunite elementele constitutive ale răspunderii civile delictuale prevăzute de dispozițiile art.1357 C.civ. și anume: intervenientul forțat a săvârșit o faptă ilicită prin încălcarea regulilor de circulație, a existat un prejudiciu adus persoanei vătămate, a fost stabilită vinovăția intervenientului prin constatarea amiabilă a accidentului, precum și legătura de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu care există și nu a fost contestată de către vreuna dintre părți.

Având în vedere că în temeiul dispozițiilor art.1568 C.civ. dreptul de creanță al persoanei prejudiciate împotriva asiguratorului a fost transmis în favoarea reclamantei la data de 24.11.2021 prin contractul de cesiune de creanță, instanța a constatat că în temeiul dispozițiilor art.2223 C.civ. paratei, în calitate de asigurator RCA al intervenientului forțat vinovat de producerea accidentului, îi revenea obligația de plată integrală a despăgubirii prevăzute de dispozițiile art.11 alin.2 lit. c din Lg. nr.132/2017, art.24 alin.4 din Norma nr.20/2017 emisă de Autoritatea de Supraveghere Financiară.

În privința penalităților solicitate de către reclamanta, conform art. 21 alin. 5 din Legea nr. 132/2017, întrucât parata a diminuat nejustificat despăgubirea cu suma pe care nu a plătit-o reclamantei, a fost admisă cererea și a fost obligată parata ... să plătească reclamantei suma de 1021,98 lei, reprezentând despăgubiri, la care se vor adăuga penalizări de 0,2% pe zi de întârziere, calculate la valoarea debitului restant, de la data de 22.12.2021 până la data de achitării debitului

La data de 21.12.2022, pe rolul acestei instanțe a fost înregistrată, sub nr. ..., cererea de apel formulată de apelanta – pârâtă ... în contradictoriu cu intimata – reclamantă ... și intimatul – intervenient ..., prin care aceasta a solicitat admiterea căii de atac și schimbarea sentinței civile atacate, în sensul respingerii cererii de chemare în judecată, ca neîntemeiată.

În motivarea căii de atac, apelanta a precizat că devizul întocmit de intimata – reclamantă cuprinde o valoare abuzivă a orei de manoperă. În acest sens, în lumina dispozițiilor art. 2 lit. h) din Norma ASF nr. 20/2017, art. 14 alin. (3) din Legea nr. 132/2017, coroborat cu art. 22 din Norma ASF nr. 20/2017, valoarea reparației se stabilește conform sistemelor de evaluare specializate, pentru că pentru ora de manoperă reglementarea să pornească de la buna-credință a unităților reparatoare.

Contrar interpretării instanței, se apreciază că legea limitează valoarea reparației conform Sistemelor de evaluare specializate, iar completarea normei legale speciale cu dispozițiile generale prevăzute de Codul civil, limitează abuzurile din domeniul asigurărilor.

Valoarea reparației, inclusiv a orei de manoperă, este limitată la valoarea rezultată din Sistemul de evaluare specializat ce cuprind prețurile cu adaos comerciale practicate de către producătorii și importatorii autorizați ai pieselor noi de origine – reprezentând o evaluare legală obligatorie a reparației.

Din perspectiva art. 1534 Cc.vi., se consideră că prețul mediu este accesibil oricărui cumpărător prudent și diligent, iar delictul civil al unei persoane nu poate constitui o sursă de îmbogățire fără justă cauză.

Fiind un preț abuziv în contextul prețurilor de referință practicate de unitățile reparatoare pentru reparația unui autovehicul similar, diferența de despăgubire este contestată de către apelantă, întrucât nu reprezintă costul real de readucere a vehiculului la starea anterioară producerii evenimentului.

Se arată că nu se poate accepta orice valoare a reparației, așa cum ar rezulta din motivarea primei instanțe.

Costul cerut este supradimensionat și, prin aceasta, este considerat ca reprezentând un abuz de drept, fiind incidente prevederile art.15 C.civi.

Intimata – reclamantă a formulat întâmpinare prin care a solicitat respingerea căii de atac, ca neîntemeiată.

În motivare, în esență, aceasta a arătat că prevederile legale în materia asigurărilor sunt clare, sens în care unitatea reparatoare are dreptul să utilizeze propria oră de manoperă și nu este obligată să accepte un cost al orei de manoperă agreat de asigurător. Legea nu limitează o valoare a reparației, stabilită conform sistemelor de evaluare specializate. În acord cu dispozițiile art. 14 alin. (3) din Legea nr. 132/2017, unitatea service este îndrituită să perceapă orice tarif pe ora de manoperă, evident fără a antama tărâmul îmbogățirii fără justă cauză, dar și limita abuzului de drept.

Intimata a precizat că nu se poate impune persoanei prejudiciate să facă un studiu de piață înainte de a alege entitatea autorizată unde să repare autoturismul avariat.

Totodată, sistemul de evaluare specializat are rolul de a ghida procesul de reparație, dând posibilitatea și legalitatea unității reparatoare de a opera modificări în sistemul Audatex, respectiv DAT (ambele sisteme agreate de asigurători, ce reprezintă soluții IT pentru sectorul asigurărilor și domeniul auto care permit soluționarea eficientă a daunelor și estimarea precisă a costurilor de reparație), se observă că din însăși normele indicate de către societatea pârâtă nimic nu împiedică unitatea reparatoare să modifice aspecte din aceste sisteme.

Intimata apreciază că nu i se poate imputa abuzul de drept, în condițiile în care practicarea propriilor prețuri, diferite de prețurile indicate în piață reprezintă o manifestare a economiei de piață și a libertății economice, statuate prin art. 135 din Constituție.

În acest sens, a precizat că nu sunt incidente referitoare la abuzul de drept, dat fiind faptul că nicio dispoziție legală nu îngreșește posibilitatea persoanei prejudiciate de a se adresa oricărei unități reparatoare, indiferent de tariful pe ora de manoperă practicată. Din contra, în ipoteza propusă de apelanta – pârâtă, pentru a se asigura de repararea în totalitate a cheltuielilor cu repararea vehiculului, persoana prejudiciată s-ar vedea nevoită să se adreseze numai unor anumite unități reparatoare, respectiv acelor care practică un tarif de închiriere apreciat (în mod unilateral) de asigurător ca fiind cea care corespunde unei valori medii. Or, o asemenea consecință este contrară principiului liberei concurențe ce caracterizează economia de piață.

La termenul de judecata din data de 14.12.2023, din oficiu, instanța a pus în discuția părților, în temeiul art. 519 C. proc. civ., sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

„În ce măsură articolul art. 14 din Legea nr. 132/2017 trebuie interpretat în sensul că, atunci când a fost reparat autovehiculul și se depun facturi de reparații emise de unitatea service, valoarea despăgubirii trebuie să fie stabilită la valoarea rezultată din aceste facturi sau, dimpotrivă, și într-o astfel de situație, instanța trebuie și poate aprecia asupra caracterului justificat sau rezonabil al pretențiilor întemeiate pe aceste facturi prin raportare la prețul mediu al pieței”.

Instanța a amânat judecarea cauzei la data de 18.01.2024, pentru a acorda posibilitatea părților să depună un punct de vedere cu privire la necesitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, în interpretarea art. 14 din Legea nr. 132/2017.

II. În ceea ce privește punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea problemei de drept, Tribunalul reține următoarele:

La data de 10.01.2024, la dosarul cauzei a fost înregistrat punctul de vedere cu privire la necesitatea sesizării ÎCCJ, formulat de intimata – reclamantă, prin care a arătat instanței că nu apreciază oportună sesizarea ÎCCJ, având în vedere faptul că unitatea reparatoare auto își poate utiliza propria valoare a orei de manoperă afișată, în acord cu principiul libertății economice și al libertății circulației serviciilor.

În acest sens, intimata a arătat că despăgubirea se determină cu ajutorul unor sisteme de evaluare specializate, acestea reprezentând un punct de pornire, de evaluare estimativă a daunelor, luându-se în calcul piese și materiale noi care pot fi utilizate legal în procesele de reparație, la care se adaugă manopera aferentă reparației și operațiunile necesare, din punct de vedere tehnic și tehnologic, conform tehnologiei producătorului.

Nici societatea de asigurare și nici instanța de judecată nu pot impune prețuri de reparații, având în vedere atât dispozițiile prevăzute de Legea nr. 21/1996, care stabilesc că tarifele serviciilor se determină în mod liber prin concurență, deci este la libera apreciere a prestatorului de servicii, cât și Legea nr. 132/2017, care stabilește, pentru decontare, doar necesitatea dovedirii, prin depunerea documentelor justificative, costurile privind serviciile de reparații.

Din moment ce legiuitorul a înțeles să reglementeze libertatea unei astfel de piețe comerciale și nu a restricționat sau limitat în vreun fel modalitatea de stabilire a prețurilor, o astfel de ingerință nu este permisă, indiferent de la cine provine.

De asemenea, intimata a arătat că, prin încheierea contractului de asigurare, care este esențialmente aleatoriu, asigurătorul dobândește șansa unui câștig, fiind expus, totodată și la riscul unei pierderi, iar existența și întinderea acestuia depind de hazard, adică de un eveniment viitor și incert.

Asigurătorul RCA are obligația de a despăgubi partea prejudiciată în urma accidentului produs prin intermediul vechiului asigurat, potrivit pretențiilor formulate în cererea de despăgubire, dovedite prin orice mijloc de probă, fără a se depăși limitele de răspundere prevăzute în contractul RCA, în conformitate cu prevederile art. 6 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2017 și în condițiile în care evenimentul asigurat s-a produs în perioada de valabilitate a contractului RCA. Totodată, astfel cum rezultă din art. 19 alin. (12) și (13) din Norma Autorității de Supraveghere Financiară nr. 20/2017, soluțiile tehnice finale de remediere a avariilor se stabilesc de către unitatea reparatoare, în acord cu documentația tehnică din manualul de reparație al producătorului auto și sunt acceptate de către persoana prejudiciată.

Prin Decizia nr. 119/16.03.2023, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I nr. 656/17.07.2023, Curtea Constituțională a României a respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (3) din Legea nr. 132/2017, aspect care evidențiază caracterul clar, previzibil și predictibil al normei criticate.

Intimata apreciază că textul de lege criticat este redactat într-o manieră clară, lipsită de orice echivoc, de natură să satisfacă criteriile de claritate, precizie și previzibilitate pe care normele juridice trebuie să le îndeplinească, evidențiind explicit cele două modalități de cuantificare a despăgubirilor datorate de asigurător și anume, prin folosirea sistemelor de evaluare specializate (Audatex, Autovista, DAT, GT Motive) și prin documente emise în condițiile legii, în care unitatea reparatoare își poate utiliza propria valoare a orei de manoperă afișată. Prin urmare, din perspectiva conținutului său normativ, reglementarea de lege criticată este clară, sub aspectul caracterului neechivoc al obiectului reglementării, precisă, sub aspectul soluției legislative alese și al limbajului folosit și previzibilă, sub aspectul scopului și al consecințelor pe care le antrenează.

În consecință, intimata apreciază că dispozițiile art. 14 alin. (3) din Legea nr. 132/2017 nu prezintă dificultăți în interpretarea și aplicarea acestora, fapt pentru care apreciază că nu se impune sesizarea ÎCCJ.

III. În ceea ce privește punctul de vedere motivat al completului de judecată cu privire la dezlegarea problemei de drept, Tribunalul reține următoarele:

Reclamanta a facturat ora de manopera cu 416 lei, iar pârâta a susținut că valoarea acesteia era de 124 lei + TVA, prin raportare la costul mediu practicat de unitățile reparatoare în piața.

Potrivit art. 14 din Legea nr. 132/2017, „Valoarea reparației se stabilește folosind sistemele de evaluare specializate sau prin documente emise în condițiile legii în care unitatea reparatoare auto își poate utiliza propria valoare a orei de manoperă afișată”.

Prima instanță a considerat că sunt respectate aceste dispoziții legale, întrucât evaluarea a avut la bază documente emise de unitatea reparatoare auto, respectiv factura fiscală, deviz estimativ. Ca și prima instanță, societatea intimată consideră că unitatea reparatoare auto își poate utiliza propria valoare a orei de manoperă afișată conform principiului libertății economice și al liberei circulații a serviciilor, în timp ce apelanta-pârâta a contestat valoarea considerată exagerată a prejudiciului.

Pentru a se răspunde acestor probleme de drept, se va porni de la principiile generale ale răspunderii civile și de la elementele evaluării judiciare a daunelor-interese privind prejudiciile patrimoniale. Astfel, atunci când reparația în natură nu este posibilă sau nu constituie un mijloc adecvat pentru acoperirea prejudiciului, se recurge la reparația prin echivalent, constând într-o sumă de bani, sub forma daunelor-interese. Întinderea reparației este determinată în exclusivitate de întinderea prejudiciului, fără să se poată depăși valoarea prestației neexecutate, căci în măsura depășirii, despăgubirea încetează să mai aibă un caracter indemnitar, prefăcându-se într-un câștig fără temeii. Pe de altă parte, reparația nu poate fi inferioară prejudiciului, deoarece, în acest caz, o parte a daunei rămâne nereparată.

Legat de regula reparării integrale a prejudiciului, art. 1534 C.civ. introduce drept cauză de limitare a răspunderii debitorului *mora creditoris*. Aceasta înseamnă că despăgubirea datorată de către debitor se va diminua în mod corespunzător dacă, prin acțiunea sau inacțiunea sa culpabilă, creditorul a contribuit la producerea prejudiciului.

Ar fi inechitabil ca debitorul să răspundă pentru prejudiciile pe care creditorul le-ar fi putut evita cu o minimă diligență, deoarece principiul bunei-credințe, consacrat de ar. 14 C.civ., trebuie să se reflecte și în planul răspunderii civile delictuale.

Creditorul răspunde nu numai pentru prejudiciul cauzat prin conduita sa culpabilă, dar are și obligația de a depune o minimă diligență în sensul evitării prejudiciului ce stă în puterea sa să îl evite. Legiuitorul are în vedere contribuția creditorului, privită ca una dintre cauzele producerii sau majorării prejudiciului, prin conduita sa culpabilă, care atrage răspunderea acestuia sub forma diminuării despăgubirilor datorate de către debitor.

Textul ar putea fi aplicat nu numai pentru prejudiciile care s-au produs și a căror producere putea fi preîntâmpinată prin măsuri rezonabile din partea creditorului, dar și pentru preîntâmpinarea sau evitarea agravării prejudiciilor care s-au produs.

Prevederile art. 1534 alin. 2 C.civ. privind obligația creditorului de minimalizare a prejudiciului reprezintă consacrarea legislativă a ceea ce jurisprudența noastră aplica chiar în lipsa unei reglementări interne, făcând apel la principiul bunei-credințe.

Art. 14 alin. 3 supus analizei, ținând cont și de celelalte prevederi din Legea nr. 132/2017, ar putea fi interpretat în sensul că valoarea reparației se stabilește folosind sistemele de evaluare specializate, doar când autovehiculul nu a fost reparat, pentru ca în situația în care autovehiculul este reparat, valoarea reparației să fie stabilită potrivit facturii emise de unitatea

reparatoare. În ceea ce privește valoarea ce poate fi acordată, dacă se depun facturi emise de unitatea reparatoare, se constată ca textul de lege impune acordarea valorii reparațiilor rezultate din aceste facturi. Totuși, în ciuda trimiterii foarte clare la valoarea facturilor emise de service, în considerarea principiului general de drept privind exercitarea drepturilor cu bună-credință și a regulilor de stabilire a prejudiciului în cadrul răspunderii civile delictuale, s-ar putea considera ca și acest text de lege trebuie să se încadreze în sistemul mai larg de drept descris de Codul civil și să respecte liniile diriguitoare ale materiei răspunderii civile în ansamblul său și, ca atare, ca poate suporta amendamente și nuanțări pe cale de interpretare. Cel chemat să interpreteze acest text de lege, confruntat fiind cu efectul unei aplicări ad litteram al acestuia, astfel cum rezultă acesta din practica instanțelor, constând în posibilitatea aplicării unor tarife exorbitante de către unitățile de service, trebuie să ia în considerare și posibilitatea instanței de a analiza valoarea prejudiciului rezultat din facturile unității de service prin raportare la pretul pieței. Este adevărat că nu este consacrată pe cale legislativă o astfel de posibilitate, precum în lege nu se prevede care ar putea fi criteriile după care se poate realiza analiza, însă, principiul bune-credințe ar putea oferi îndrumare sub acest aspect. De asemenea, se poate lua în considerare și modalitatea de stabilire a valorii prejudiciului atunci când acesta nu a fost încă reparat, ipoteza în care se are în vedere pretul mediu al pieței, iar expertizele evaluatorii se realizează în funcție de ofertele găsite pe piața față de care se realizează o medie.

În opinia Tribunalului, un alt reper relevant în realizarea analizei poate fi dat de art. 1534 C.civ. Astfel, se poate analiza în ce măsură mai există legătura de cauzalitate între fapta ilicită și suma solicitată cu titlu de contravaloare reparație, dacă cheltuielile nu erau necesare, ci a fost făcută din ușurință, neglijență sau simplă plăcere. Creditorul trebuie să ia măsuri pentru a atenua propriul prejudiciu, neputând rămâne complet pasiv și punând în sarcina debitorului consecințele unei inerte excesive din partea sa, precum nici creditorul nu este ținut să ia măsuri excepționale în vederea limitării prejudiciului.

Și art. 1530 C.civ. consacră unul dintre principiile care guvernează evaluarea judiciară a prejudiciului, potrivit căruia sunt supuse reparației numai prejudiciile care sunt consecința directă și necesară a neexecutării obligației. Pentru că în cauză se pune problema întrunirii condițiilor răspunderii civile delictuale, instanța, deși este adevărat că nu este în situația de a stabili tariful pe care ar fi trebuit să îl plătească apelanta-pârâtă, trebuie să stabilească costurile ce pot fi puse în sarcina apelantei-pârâte în baza acestor principii. Față de acestea, se poate considera că nu se pot solicita pe calea acțiunii în răspundere civilă delictuală decât cheltuielile necesare acoperirii prejudiciului produs, nu și cheltuielile voluptuare pe care partea a înțeles să le contracteze în acest context. Dacă tarifele aplicate de unitatea de service depășesc cu mult tarifele aplicate în mod uzual pe piață, se poate ridica problema analizării costului acceptat de persoana prejudiciată inclusiv din perspectiva unor cheltuieli cu caracter voluptuar, ce nu ar putea fi suportate de asigurător decât în limita unor cheltuieli rezonabile sau necesare, respectiv inclusiv în limita tarifului mediu practicat pe piață.

IV. Normele de drept interne ce urmează a fi suspendate de Înalta Curte de Casație și Justiție sunt următoarele:

Art. 14 din Legea nr. 132/2017, care prevede că: „(1) *Despăgubirile se acordă în cuantum egal cu întinderea prejudiciului până la limita maximă de răspundere a asigurătorului RCA care este egală cu cea mai mare valoare dintre limita de răspundere prevăzută în legislația aplicabilă și cea prevăzută în contractul RCA, iar asigurătorul este obligat să comunice valoarea maximă de despăgubire, la cererea pãgubitului sau a mandatarului acestuia, în termen de 7 zile calendaristice.*

(2) *În cazul daunei totale economice, asigurătorul evaluează vehiculul avariat, printr-un sistem de evaluare specializat sau prin documente emise în condițiile legii pentru a-i determina valoarea de piață din momentul premurgător evenimentului. Pãgubitul poate opta*

pentru reparare până la valoarea de piață a vehiculului, calculată în urma evaluării, sau pentru soluționarea cazului ca daună totală prin plata diferenței dintre valoarea de piață a vehiculului și valoarea epavei.

(3) Valoarea reparației se stabilește folosind sistemele de evaluare specializate sau prin documente emise în condițiile legii în care unitatea reparatoare auto își poate utiliza propria valoare a orei de muncă afișată.

(4) Despăgubirile se acordă pentru sumele pe care asiguratul le plătește cu titlu de dezdăunare și pentru cheltuielile de judecată și/sau cheltuielile aferente în cazul soluționării alternative a litigiului persoanelor prejudiciate prin vătămare corporală sau deces și prin avarierea ori distrugerea de bunuri.

(5) În caz de vătămare a integrității corporale sau a sănătății ori decesului, despăgubirile se acordă atât pentru persoanele aflate în afara vehiculului care a produs accidentul, cât și pentru persoanele aflate în acel vehicul, cu excepția conducătorului vehiculului din vina căruia s-a produs accidentul.

(6) În caz de vătămare a integrității corporale sau a sănătății ori decesului altor persoane în afara conducătorului auto răspunzător de producerea accidentului, se acordă despăgubiri și pentru prejudiciile produse soțului/soției sau persoanelor care se află în întreținerea proprietarului ori conducătorului vehiculului asigurat.

(7) În caz de vătămare a integrității corporale sau a sănătății ori decesului unei persoane ori de avariere sau distrugere de bunuri, se acordă despăgubiri dacă vehiculul care a produs accidentul este identificat și asigurat, chiar dacă autorul accidentului a rămas neidentificat.

(8) Pentru avarierea sau distrugerea bunurilor, despăgubirile se acordă pentru bunurile aflate în afara vehiculului care a produs accidentul, iar pentru bunurile aflate în acel vehicul, numai dacă acestea nu erau transportate în baza unui raport contractual existent cu proprietarul sau cu utilizatorul vehiculului respectiv, precum și dacă nu aparțineau proprietarului, utilizatorului ori conducătorului vehiculului răspunzător de producerea accidentului.

(9) Despăgubirile, astfel cum sunt prevăzute la alin. (1) - (6) și (8) se acordă și în cazul în care conducătorul vehiculului, răspunzător de producerea accidentului, este o altă persoană decât asiguratul.

(10) Despăgubirile se plătesc și atunci când persoanele prejudiciate nu au domiciliul, reședința sau sediul în România."

Coroborate cu următoarele dispoziții legale:

Art. 24 alin. 1 lit. a din Norma ASF nr. 20/2017 prevede că în cazul daunelor la vehicule, despăgubirea are în vedere acoperirea costurilor privind readucerea la starea anterioară producerii accidentului, iar conform alineatului 4, evaluarea acestui cost conține costul reparațiilor părților componente sau pieselor avariate sau costul de înlocuire a acestora, inclusiv cheltuielile pentru materiale, de demontare și montare aferente reparațiilor și înlocuirilor necesare ca urmare a pagubelor produse prin respectivul accident de vehicule.

Art. 22 alin.2 din Legea nr. 132/2017 prevede că, pentru prejudiciile produse bunurilor, despăgubirile se stabilesc pe baza prețurilor de referință pe piață la data producerii riscului asigurat.

De asemenea, alin.6 al aceluiași articol și art. 26 alin.6 din Norma 20/2017 prevăd că la stabilirea despăgubirii, în cazul avarierii sau al distrugerii bunurilor, se iau ca bază de calcul pretențiile formulate de către persoanele prejudiciate cu respectarea prevederilor art. 22 alin. (2) din Legea nr. 132/2017; dacă pentru anumite părți componente sau piese ale vehiculului lipsesc prețurile de piață practicate pe piața din România, valoarea acestora se stabilește pe baza prețurilor de piață din alte state membre, dovedite prin orice mijloc de probă.

V. *Prezentarea jurisprudenței proprii instanțe:*

În *dosarul nr. 21319/300/2022*, prin decizia civilă nr. 6686 A din data de 28.11.2023, s-a reținut că, în conformitate cu prevederile art. 14 alin. 3 teza a II-a din Legea nr. 132/2017, valoarea despăgubirilor pentru manoperă se stabilește prin documente emise în condițiile legii în care unitatea reparatoare auto își poate utiliza propria valoare a orei de manoperă afișată. În raport cu aceste dispoziții legale, folosirea de către service pentru emiterea devizului de reparație a unui tarif pentru ora de manoperă superior celor practicate de alte unități de specialitate nu constituie o conduită ilicită. Atâta timp cât unitatea service a emis devizul cu luarea în considerare a tarifului propriu pentru ora de manoperă pe care l-a afișat, asigurătorul RCA are obligația de a indemniza prejudiciul. Față de aceste considerente, instanța de apel a considerat nefondate susținerile asigurătorului referitoare la existența unei limite legale a obligației sale de despăgubire, dată de criteriul prețurilor de referință, această susținere neavând nici o bază legală și fiind în vădită contradicție cu prevederile art. 14 alin. 3 teza a II-a din Legea nr. 132/2017.

Și în *dosarul nr. 20813/4/2021*, prin decizia civilă nr. 4764/2023, a fost respins apelul asigurătorului arătându-se ca, în ceea ce privește stabilirea despăgubirilor constând în valoarea reparației, suma solicitată trebuie să rezulte din documente justificative privind costurile de reparație, iar costul solicitat trebuie să reprezinte un preț real, sincer și serios stabilit în mod liber între părțile contractante, respectiv între persoana prejudiciată și entitatea autorizată. În cauza, efectuarea reparațiilor a fost probată de către intimată prin factura fiscală de la dosar, reprezentând contravaloare reparație autoturism. Astfel, tribunalul constată că prejudiciul îndeplinește condiția certitudinii, lichidității și exigibilității în conformitate cu art. 663 CPC și în mod legal și temeinic a dispus prima instanță obligarea apelantei-pârâte la plata diferenței de despăgubire neachitată. În opinia tribunalului, în mod indirect, prin cererea de cenzurare a costului reparației stabilit de intimată prin documente emise în condițiile legii se solicită să se intervină în politica de prețuri a unui comerciant, cu încălcarea art. 4 din legea nr. 21/1996 care prevede că prețurile produselor și tarifele serviciilor și lucrărilor se determină în mod liber prin concurență, pe baza cererii și ofertei.

Pentru aceleași argumente prin decizia nr. 4731/2023, din *dosarul 25828/299/2021*, s-au respins solicitările asigurătorului de cenzurare a tarifului pe ora de manopera, Suplimentar s-a reținut faptul că susținerea cum că intimata ar fi perceput și alte tarife pentru manoperă și alte adaosuri comerciale nu poate determina reducerea despăgubirii întrucât, în virtutea principiului libertății comerțului, agentul economic poate utiliza adaosuri comerciale diferite de la un client la altul, în raport de complexitatea operațiunilor efectuate. Adaosul comercial reprezintă o parte din prețul practicat de unitatea reparatoare și, potrivit legii nr. 132/2017, unitatea reparatoare stabilește costul reparației prin documente emise în condițiile legii. Dacă instanțele de judecată ar cenzura adaosul comercial practicat de aceste unități, ar interveni, fără un temei legal, în stabilirea prețurilor și ar lipsi de efecte dispozițiile art. 14 alin. 3 din legea nr. 132/2017.

În *dosarul nr. 22559/300/2022*, prin decizia nr. 6060/2023, în ceea ce privește manopera practică de intimata-reclamantă, tribunalul a recunoscut posibilitatea de cenzurare a tarifelor unității reparatoare doar atunci când tarifele sunt deosebit de oneroase față de prețul pieței. S-a reținut, în primul rând, că dreptul acesteia de a-și practica propria oră de manoperă este prevăzut chiar de legiuitor la art. 14 alin. (3) din Legea nr. 132/2017. S-a arătat că și în această materie se pot înregistra conduite abuzive, în sensul percepției unor prețuri excesiv de mari pentru a mări nejustificat valoarea despăgubirii, putând fi invocate dispozițiile referitoare la demersurile creditorului despăgubirii de a nu mări nejustificat prejudiciul, însă pentru aceasta apelanta-pârâtă trebuie să dovedească o disproporție evidentă, întrucât nu se poate solicita persoanei

prejudiciate să verifice toate prețurile existente pe piață. În ceea ce privește criticile apelantei referitor la tariful pentru ora de manoperă practicat de unitatea reparatoare este vădit disproporționat față de tarifele practicate de reprezentantele mărcii Volkswagen, Tribunalul a constatat că astfel de aspecte nu au fost dovedite în cauză și că, oricum, Tribunalul apreciază că un preț cu aproximativ 100% mai mare față de prețul orei de manoperă pe care apelanta-pârâtă l-a identificat pe piață nu poate fi considerat deosebit de oneros și nu poate forma convingerea instanței că unica intenție a societății reparatoare și a persoanei prejudiciate a fost aceea de a specula și profita de solvabilitatea asiguratorului, în calitate de debitor cedat. Tribunalul a reamintit că Legea nr. 132/2017 permite societăților reparatoare să perceapă tarife diferite față de producători sau de reprezentanțele autorizate și nu limitează cuantumul adaosului comercial sau a prețurilor pieselor de schimb sau a orei de manoperă.

Prin Decizia civilă nr. 1993/19.04.2022, pronunțată de Tribunalul București – Secția a VI-a civilă, **în dosarul nr. 31341/299/2020**, instanța a admis apelul formulat de apelantul – pârât Omniasig Vienna Insurance Group S.A, a schimbat sentința apelată, sens în care a respins cererea de chemare în judecată, ca neîntemeiată. De asemenea, a respins apelul formulat de apelantul – reclamant Top Lac Service Cotroceni SRL, ca nefondat.

Pentru a pronunța această soluție, instanța a reținut următoarele:

Persoana prejudiciată are dreptul de a alege în mod liber unitatea reparatoare în cadrul căreia vor fi realizate operațiunile necesare readucerii în stare de funcționare/inițială a autovehiculului, inclusiv sub aspectul contractării unor servicii suplimentare, cum ar fi închirierea unui alt autovehicul pe perioada necesară efectuării reparațiilor. Această alegere se materializează prin încheierea unui contract de prestări servicii (aferește activității de reparație sau activității de închiriere a unui alt vehicul), contract perfectat în baza art. 1166 C.civ. la momentul întâlnirii acordului de voințe dintre părți.

Pe de altă parte, formarea consimțământului (și, de regulă, a contractului) se poate face prin negocieri sau direct (prin simpla întâlnire a ofertei cu acceptarea). În această ultimă situație, se poate aprecia că este imprudentă sau neglijentă partea care acceptă fără nicio verificare propunerea celeilalte părți, ca și partea care achiesează la prețul propus de partea adversă fără nicio obiecție sau care cea care nu se interesează de situația legală a bunului care formează obiectul propriei prestații sau a prestației părții celeilalte părți.

Analizând circumstanțele prezentei cauze, Tribunalul reține că acceptarea de către persoana prejudiciată a unui preț al serviciilor prestate de către unitatea reparatoare în favoarea sa, unitate căreia ulterior i-a și cesionat creanța respectivă, preț care depășește prețurile medii practicate în piață în mod substanțial, în considerarea faptului că despăgubirea va fi achitată de către un terț față de contractul de prestări servicii, reprezintă o formă de manifestare a abuzului de drept.

Nu se poate aplica principiul libertății economice, nici cu privire la dreptul persoanei păgubite de a alege unitatea reparatoare, nici cu privire la dreptul acesteia de a folosi adaosul comercial, întrucât acestea vizează raportul juridic contractual dintre client și unitatea service, în timp ce pretenția dedusă judecății vizează dreptul de regres al persoanei păgubite în temeiul unui raport juridic delictual și exercitat împotriva asiguratorului care are un raport contractual distinct cu persoana proprietară a autovehiculului condus de persoana vinovată de producerea accidentului.

Acest principiu nu poate fi aplicat într-un raport juridic în care între unitatea reparatoare și asiguratorul RCA nu există un raport contractual direct. Bineînțeles, în raportul dintre cesionar (unitatea reparatoare) și cedent (persoana prejudiciată) este pe deplin aplicabil acest principiu, însă pretenția nu este formulată în raport de persoana păgubită, ci în raport de asiguratorul RCA care nu se află în raport contractual direct cu cesionarul.

Tocmai libertatea economică presupune cerere și ofertă și un mecanism de echilibrare a prețurilor în funcție de cele două elemente definitorii, or, chiar unitatea reparatoare dorește

înlăturarea principiului libertății economice prin impunerea asigurătorului RCA a unui mod de stabilire a unei despăgubiri la care aceasta nu este parte, fără a da persoanei prejudiciate posibilitatea de a negocia prețul serviciilor prestate persoanei păgubite, în condițiile în care persoana păgubită nu are interesul a negocia un preț pe care nu îl plătește și în raport de care nu este prejudiciat.

Nu se poate reține existența unei intenții de plafonare a prețurilor pentru serviciile de reparație și/sau de închiriere a autovehiculelor, discuția între părți fiind în domeniul exercitării abuzive a dreptului de regres, prin practicarea unor prețuri discriminatorii, în considerarea persoanei ținute a efectua plata despăgubirii.

Instanța mai observă că atât drepturile recunoscute de principiul libertății economice prevăzut de art. 45 din Constituția României (republicată în 2003), cât și dreptul de proprietate privată reglementat de art. 44 din Constituție, cunosc anumite limite, așa cum prevede art. 53 din Constituție.

Prin urmare, mecanismul de determinare a întinderii prejudiciului prevăzut de Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie, coroborată cu Norma ASF nr. 20/2017 privind asigurările auto din România, implică încheierea unor contracte de prestări servicii de reparație sau închiriere vehicule între persoana păgubită și unitatea reparatoare cu respectarea condițiilor de validitate prevăzute de Codul Civil, inclusiv sub aspectul bunei-credințe. În situația în care aceste contracte ar fi încheiate cu nerespectarea condițiilor de validitate, inclusiv sub aspectul exercitării cu rea-credință a unor drepturi, s-ar realiza o denaturare a scopului pentru care a fost reglementată asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto, de la repararea prejudiciilor suferite efectiv de către terți prin accidente de vehicule și de tramvaie, la o modalitate de îmbogățire fără justă cauză prin mărirea artificială a cuantumului despăgubirilor acordate pentru repararea prejudiciilor.

În esență, exercitarea unui drept devine abuzivă atunci când dreptul nu este utilizat în vederea realizării finalității sale (scopul economic și social pentru care a fost recunoscut), ci cu intenția de a vătăma o altă persoană sau contrar bunei-credințe (cu rea-credință).

În prezenta cauză, instanța constată că nu a existat nicio minimă negociere a prețului practicat de unitatea reparatoare, aceasta fiind chiar emitentul documentelor justificative în baza cărora solicită plata despăgubirilor care i-au fost cesionate de către persoana prejudiciată. Or, atât timp cât persoana prejudiciată și unitatea reparatoare au cunoscut faptul că valoarea serviciilor prestate se suportă de către asigurător, unitatea reparatoare dobândind dreptul de creanță constând în valoarea serviciilor pe care ea însăși le-a efectuat, nu se poate vorbi despre o stabilire a prețului facturat în urma unei negocieri purtate între unitatea reparatoare și beneficiar.

Astfel, deși este firesc să existe diferențe între prețurile practicate de diferite unități specializate în reparații și închirierea autovehiculelor, totuși, în cazul în care suma solicitată cu titlu de despăgubire asigurătorului RCA depășește în mod substanțial valoarea prețurilor practicate de diferite societăți existente pe piață, instanța apreciază ca diferența de despăgubire nu este datorată de asigurătorul de răspundere civilă auto obligatorie, conform art. 14 alin. 1 și alin. 3 din Legea nr. 132/2017 și art. 23 alin. 1 din Norma ASF nr. 20/2017, întrucât nu reprezintă costurile de readucere a vehiculului la starea anterioară producerii evenimentului, fiind cu mult mai mari decât manopera aferentă reparației și cea aferentă operațiilor necesare din punct de vedere tehnic și tehnologic, conform tehnologiei producătorului.

Prin Decizia civilă nr. 2772A/25.05.2022, pronunțată de Tribunalul București – Secția a VI-a civilă, *în dosarul nr. 13017/300/2021*, instanța a admis apelul declarat de apelanta Asigurarea Românească Asirom Vienna Insurance Group SA, în contradictoriu cu intimații Top Lac Service Cotroceni SRL și Apostol Adrian Ovidiu, împotriva sentinței civile nr. 12387 din 18.11.2021 a Judecătoriei Sectorului 2, București, a schimbat în parte sentința apelată, sens în

care a obligat pârâta să achite reclamantei numai suma de 3578,47 lei, cu titlu de diferență de despăgubire, în loc de 5522,60 lei.

Pentru a pronunța această soluție, instanța de control judiciar a reținut că prima instanță investită cu soluționarea cauzei a interpretat greșit dispozițiile art. 14 alin. (3) din Legea nr. 132/2017.

În acest sens, s-a reținut că, pentru calculul despăgubirilor, ambele apelantele au folosit sistemul Audatex, rezultatele lor fiind depuse la dosarul primei instanțe.

Din calculul despăgubirilor realizat de Service în sistemul Audatex, precum și din susținerile comune ale părților rezultă că aceasta pretinde un adaos de 49% la prețul pieselor și materialelor de vopsitorie folosite la reparații, respectiv suma de 1944,13 lei, fără TVA.

Service nu a furnizat altă o explicație pentru pretinderea acestei sume, în afara faptului că reprezintă un adaos propriu pe care înțelege să îl aplice.

Este adevărat nu există nici o obligație a unității reparatoare de a nu mai aplica acest adaos la prețul pieselor și materialelor de vopsitorie folosite pentru realizarea reparațiilor la autovehicule, însă în nici un caz, în raport cu dispozițiile art. 14 alin. 3 teza I din Legea nr. 132/2017 și art. 23 alin. 1 din Norma nr. 20/2017, adaosul nu poate fi imputat asigurătorului RCA, de vreme ce acesta și-a asumat exclusiv obligația de a plăti despăgubiri pentru piesele de schimb determinate cu ajutorul unor sisteme de evaluare specializate.

Drept urmare, instanța de apel a apreciat că Service nu este îndreptățită să obțină de la Asiom, în calitate de asigurător RCA al persoanei vinovate de producerea accidentului rutier și de pagubele rezultate din acestea, cu titlu de despăgubiri, o sumă superioară celei determinate prin folosirea sistemului Audatex

VI. ***Prezentarea jurisprudenței naționale:***

Consultând jurisprudența națională cu privire la problema de drept supusă dezlegării Înaltei Curți de Casație și Justiție, se constată că aceasta are un caracter neunitar, sens în care interpretarea dispozițiilor art. 14 din Legea nr. 132/2017, conduce la pronunțarea unor soluții diferite, după cum urmează:

La nivelul Curtii de Apel Targu Mures, potrivit Minutei intalnirii profesionale pentru unificarea practicii din octombrie 2023, in interpretarea dispozițiilor art. 14 alin. 3 din Legea nr. 132/2017, s-a recunoscut posibilitatea cenzurării tarifului de manoperă în temeiul teoriei abuzului de drept. Opinia majoritară a fost în sensul că nu poate fi determinat un plafon minim de 450 lei de la care se poate aprecia ca fiind abuzivă contravaloarea manoperei utilizate de unitatea reparatoare, ci se vor avea în vedere, în acest sens, criteriile obiective precum valoarea manoperei uzuale, practică de dealerul autorizat pentru respectivul tip de autoturism și an de fabricație.

La nivelul Curtii de Apel Timisoara, potrivit Minutei intalnirii profesionale de unificare a practicii din martie 2023, cu privire la modalitatea de stabilire a orei de manoperă pentru repararea unui autoturism, parte a despăgubirii convenite celui păgubit, prin raportare la dispozițiile art.6 alin.8 și art.14 alin.3 din Legea nr.132/2017, in majoritate, participantii au opinat în sensul că regula rămâne că la stabilirea despăgubirii se va folosi ora practică de unitatea reparatoare, astfel cum a fost afișată la sediul acesteia, dar în situația în care se identifică o problemă legată de abuzul de drept sau de mărirea prejudiciului ca urmare a faptei creditorului, se poate proceda în conformitate cu dispozițiile art. 15 C.civ. și 1534 C.civ.. O astfel de judecată se va face însă de la caz la caz, în funcție de probațiunea existentă la dosarul cauzei. A existat și opinia în sensul că o astfel de ingerință în raportul juridic dintre client și unitatea reparatoare nu este permisă, persoana vătămată fiind liberă să își repare autovehiculul

în orice unitate reparatoare, iar unele autovehicule prezintă caracteristici specifice care justifică practicarea unor tarife mai mari decât cele de la reprezentanță.

În cadrul Întalnirii președinților secțiilor specializate (foste comerciale) ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, dedicată dezbaterii problemelor de practică neunitară în materia litigiilor cu profesioniști și insolvenței din 16/17 octombrie 2023, la propunerea Curtii de Apel Timișoara, s-a discutat posibilitatea cenzurării tarifului pe oră de manoperă practicat de unitatea reparatoare pe tărâmul art. 1534 C.civ. Într-o opinie, s-a reținut că valoarea orei de manoperă ar trebui să fie stabilită prin raportare la prețurile de referință pe piață, apreciind că prețurile de referință reprezintă media prețurilor practicate de alte unități reparatoare pentru același tip de manoperă. Astfel, reclamantul trebuie să fie diligent când își alege unitatea reparatoare, având obligația de a-și limita prejudiciul suferit, în conformitate cu dispozițiile art. 1534 alin. (2) Cod civil. Într-o alta opinie, s-a apreciat că nu poate fi redusă contravaloarea tarifului orei de manoperă practicat de unitatea reparatoare care a reparat autoturismul avariat. Se apreciaza că dacă s-ar accepta că valoarea manoperei ar trebui stabilită ca o medie a tarifelor stabilite pe piață, această împrejurare ar constitui, în realitate, o restricție a dreptului persoanei prejudiciate de a-și alege unitatea reparatoare, ceea ce ar contraveni prevederilor art. 6 alin. (8) din Legea nr. 132/2017. În același sens, prin alegerea unei unități reparatoare care ar practica un tarif al orei de manoperă peste media unei anumite zone de referință nu se poate ajunge la concluzia că persoana prejudiciată nu a dat dovadă de lipsă de diligență și că ar fi încălcat astfel dispozițiile art. 1534 alin. (2) C. civ. („Debitorul nu datorează despăgubiri pentru prejudiciile pe care creditorul le-ar fi putut evita cu o minimă diligență”), întrucât prin exercitarea unui drept conferit de o lege specială [art. 6 alin. (8) din Legea nr. 132/2017] nu se poate considera că nu s-a respectat o obligație stabilită cu caracter general și care trebuie aplicată prin luarea în considerare a tuturor particularităților unei cauze. De altfel, un preț mai ridicat al orei de manoperă presupune, de regulă, mecanici cu o pregătire mai bună, aparate mai performante, etc., deci o mai bună calitate a serviciilor, de care persoana prejudiciată are dreptul să beneficieze, fără nicio restrângere.

VII. Practica Curtii Constitutionale

Curtea Constitutională a respins excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 14 alin 3 din Legea nr. 132/2017 prin decizia nr. 583/2022 și decizia nr. 332/2023, arătându-se că problemele de interpretare a textului de lege invocate de către societatea de asigurare nu pot fi cenzurate prin intermediul Curții Constituționale, ci pot fi rezolvate doar de către Înalta Curte de Casație și Justiție prin intermediul mecanismului întrebărilor preliminare sau a recursului în interesul legii. Și în fața Curții Constituționale în susținerea excepției s-a invocat faptul că reglementarea potrivit căreia unitatea reparatoare „poate utiliza propria valoare a orei de manopera afișată” permite stabilirea în mod arbitrar și abuziv de către unitățile reparatoare a unui preț pe oră de manoperă mult peste prețurile de referință din piața specifică. Norma de drept criticată se arată că lasă la dispoziția unității reparatoare posibilitatea de a stabili orice valoare a reparației, neexistând nici măcar obligația legală de raportare la anumite criterii, cum ar fi, spre exemplu, prețurile de referință din piață sau prețurile recomandate de producător, împrejurare de natură a crea premisele comportamentului abuziv al unităților reparatoare. Se susține, de asemenea, că o altă gravă deficiență a textului incriminat constă și în faptul că legiuitorul lasă la totală dispoziție a unității reparatoare să opteze pentru una „sau” pentru alta din modalitățile de stabilire a valorii reparației, și anume, fie folosind sistemele de evaluare specializate, fie prin documente emise, în condițiile legii, în care unitatea reparatoare auto își poate utiliza propria valoare a orei de manoperă afișată, redactare ce conferă textului de lege criticat un caracter neconstituțional, întrucât nu se prevede criteriul legal de stabilire a cantumului orei de manoperă.

Potrivit dispozițiilor art. 519 C.pr.civ., dacă în cursul judecătii, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în prima instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective este nouă și asupra acesteia ÎCCJ nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita ÎCCJ să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată.

Iar, în acord cu dispozițiile art. 520 alin. (1) C.pr.civ., sesizarea Înaltei Curți de Justiție se face de către completul de judecată după dezbateri contradictorii, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 519, prin încheiere care nu este supusă niciunei căi de atac. Dacă prin încheiere se dispune sesizarea, aceasta va cuprinde motivele care susțin admisibilitatea sesizării potrivit dispozițiilor art. 519, punctul de vedere al completului și al părților (...).

Din interpretarea acestor dispoziții legale, raportat și la jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, Tribunalul reține condițiile, necesar a fi îndeplinite în mod cumulativ, pentru admisibilitatea cererii de sesizare ÎCCJ în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, respectiv: 1) existența unei cauze aflate în curs de judecată; 2) completul care uzează de mecanismul instituit de dispozițiile art. 519 C.pr.civ. să judece cauza în ultimă instanță; 3) existența unei chestiuni de drept reale, veritabile, susceptibile să dea naștere unor interpretări diferite, pentru care să fie necesare o rezolvare de principiu; 4) soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere; 5) noutatea chestiunii de drept a cărei lămurire se solicită

În speță, Tribunalul apreciază aceste condiții îndeplinite în mod cumulativ, după cum urmează:

- 1) existența unei cauze aflate în curs de judecată;***
- 2) completul care uzează de mecanismul instituit de dispozițiile art. 519 C.pr.civ. să judece cauza în ultimă instanță;***

Aceste condiții sunt îndeplinite, de vreme ce problema de drept se ridică în cadrul prezentului litigiu, aflat pe rolul Tribunalului București – Secția a VI-a civilă, respectiv dosarul nr. ..., aflat în ultimul stadiu procesual, având ca obiect pretenții – despăgubiri în cadrul dosarului de daună

- 3) existența unei chestiuni de drept reale, veritabile, susceptibile să dea naștere unor interpretări diferite, pentru care să fie necesară o rezolvare de principiu;***

În cauză se ridică o problema de drept care a primit rezolvări diferite în practica judiciară prin raportare la normele de drept aplicabile la situația de fapt dedusă judecătii, sens în care în hotărârile instanțelor judecătorești se regăsesc opinii diferite cu privire la interpretarea dispozițiilor legale din art. 14 alin. (3) din Legea nr. 132/2017, care stabilesc că „(3) Valoarea reparației se stabilește folosind sistemele de evaluare specializate sau prin documente emise în condițiile legii în care unitatea reparatoare auto își poate utiliza propria valoare a orei de manoperă afișată”.

Astfel, într-o primă opinie, se apreciază că, în analiza pe care instanța este chemată să o întreprindă, în vederea acordării despăgubirii pentru repararea autoturismului avariat în urma producerii unui accident de circulație, este necesar a se avea în considerare condițiile pieței pe care activează unitatea reparatoare și a celorlalte oferte existente pe piață, având în vedere faptul că temeinicia cererii nu se analizează doar din perspectiva art. 25 din Norma ASF nr. 20/2017, ci și din perspectiva principiilor răspunderii civile din Codul civil.

În acest sens, se reține că valoarea prejudiciului trebuie stabilită cu observarea și a dispozițiilor art. 1533 și 1534 C.civ., care prevăd că debitorului nu i se pot solicita decât daunele decurgând în mod direct și necesar din fapta sa ilicită, iar creditorul are obligația de a avea un comportament diligent și de a nu augmenta în mod culpabil valoarea prejudiciului, fie prin

neevitarea producerii unor noi prejudicii, fie prin folosirea unor materiale de calitate net superioara celor înlocuite, fie prin contractarea la prețuri ce depășesc cu mult media pieței.

Prin urmare, aceste dispoziții legale împiedică acordarea contravalorii unor prejudicii ce rezultă în realitate din fapta victimei înseși, ce nu se mai află în legătură de cauzalitate cu fapta ilicită a persoanei vinovate. Pentru aceleași motive se reține că nu se pot acorda costurile ce au fost în mod abuziv stabilite între părțile contractante sau care au avut caracter voluptuar. În alte cuvinte, întrucât tarifele aplicate de către unitatea reparatoare depășesc cu mult tarifele aplicate în mod uzual pe piață, se reține că serviciile oferite de către aceasta au caracter voluptuar și nu pot fi suportate de către asigurător decât în limita unor cheltuieli rezonabile sau necesare, respectiv în limita tarifului mediu practicat pe piață.

Într-o a doua opinie, se apreciază că dispozițiile art. 14 alin. 3 din Legea nr.132/2017 impun unității care efectuează reparația autoturismului numai obligația de a pretinde valoarea orei de manoperă pe care o afișează, nu și obligația de a plafona prețul acesteia. În acest sens, se apreciază că nu se poate reține caracterul voluptuar al costurilor reprezentând diferența de despăgubire, de vreme ce acestea sunt incluse în valoarea totală a reparației necesare pentru înlăturarea avariilor rezultate în urma accidentului rutier.

Deși dispozițiile art. 22 alin.2 din Legea nr.132/2017 se referă la prețul de referință de pe piață, totuși nu limitează nivelul acestora la un anumit quantum și nici nu impun o anumită modalitate de determinare, astfel încât este necesar a se avea în vedere prețul practicat de unitatea reparatoare autorizată în acest sens, căreia persoana prejudiciată i se adresează pentru efectuarea reparațiilor.

Nu se poate reține caracterul nereal al prejudiciului, câtă vreme acesta rezultă din factura de reparație depusă de unitatea reparatoare. Astfel, valoarea reparației se stabilește în mod alternativ, folosind sisteme de evaluare specializate ori documente emise în condițiile legii, potrivit art. 14 alin.3 din Legea nr.132/2017.

Noțiunea de „documente emise în condițiile legii” nu este definită de legislația aplicabilă în materia RCA și, mai mult de atât, nu există o definiție strictă și limitativă din perspectiva reglementării despăgubirii.

În acest context, se apreciază că factura fiscală emisă și devizul de reparație în care sunt detaliate operațiunile efectuate, piesele și materialele folosite și prețurile practicate, fac dovada quantumului despăgubirii.

Având în vedere interpretarea diferită și controversată a dispozițiilor art. 14 alin. (3) din Legea nr. 132/2017, instanța de trimitere apreciază că se impune intervenția instanței supreme în scopul rezolvării de principiu a chestiunii de drept supuse analizei. În mod evident, dispozițiile art. 14 alin.3 din Legea nr. 132/2017 sunt imperfecte și lacunare, textul de lege fiind incomplet și generând astfel, în ciuda interpretărilor printr-o argumentație juridică adecvată și consistentă, o jurisprudență neunitară. Aceasta întrucât textul de lege face trimitere atât la sistemele de evaluare specializate, cât și la documentele emise de unitatea reparatoare, fără a stabili care este raportul dintre cele doua modalitati de stabilire a valorii prejudiciului sau când se aplica primul criteriu, cel al preturilor din sistemele de evaluare, si cand se aplica al doilea criteriu, cel al facturilor emise de unitatea service. De asemenea, legea pare sa sugereze că, atunci cand se depun facturi de la unitatea reparatoare, se acorda în mod automat valoarea rezultata din aceste facturi, fara a se mai putea analiza alte elemente, precum sunt cele legate de raportul dintre pretul solicitat si pretul mediu al pietei. Pentru ca, dupa oferirea unui răspuns afirmativ acestei ultime probleme, să se ridice întrebarea modalității în care se analizează prețul practicat de service vizavi de prețul pietei. În fata acestui obstacol, unele dintre instante, observand ca nu exista niciun criteriu legal in realizarea acestei analize, au ajuns la concluzia ca nu se pot formula aparari pe acest temei. Alte instante, dimpotriva, au considerat ca trebuie sa existe un raport rezonabil intre prețul practicat de unitatea service si solicitat la plata si prețul

pietei, precum, într-o alta opinie, dacă tarifele unitatii reparatoare depasesc tarifele din Audatex, atunci se acorda tarifele din Audatex.

Dupa cum se poate observa, opiniile instantelor sunt diferite in ceea ce priveste posibilitatea instantei de analiza a valorii prejudiciului, criteriilor in functie de care se realizează aceasta analiza si raportului dintre valoarea reparației rezultata din sistemele de evaluare specializate si valoarea rezultata din documentele emise de unitatea reparatoare auto, unele instante aplicand textul in litera lui, altele facand distinctia dintre ipoteza repararii bunului si ipoteza solicitarii valorii repaartiilor inainte de efectuarea acestora, iar alte instante constata ca se pot formula aparari cu privire la valoarea facturii unitatii service din perspectiva valorii reparatiilor din sistemele de evaluare, chiar daca bunul a fost reparat.

Din analiza interpretărilor diferite și contradictorii pe care instanțele le-au atribuit acestui text de lege, raportat la particularitățile fiecărei cauze, se observă că problema de drept identificată depășește obligația ordinară a instanței de a interpreta și a aplica legea în cadrul soluționării unui litigiu, fiind eminentamente necesară declanșarea procedurii sesizării instanței supreme în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

4) soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere;

De asemenea, instanța de trimitere apreciază și această condiție îndeplinită în cauză, de vreme ce soluționarea pe fond a cauzei presupune aplicarea art. 14 din Legea nr. 132/2017 și depinde de interpretarea adecvată a normei de drept și de răspunsul care se va oferi întrebărilor legate în raport cu situația de fapt și drept incidentă în cauză.

5) noutatea chestiunii de drept a cărei lămurire se solicită;

Referitor la ultima condiție prevăzută de dispozițiile legale, Tribunalul reține că reglementarea ce suscită diferite interpretări este cuprinsă într-un act normativ din 2017.

Problema de drept ridicată în speța de față constând în analiza prevederilor art. 14 alin 3 din Legea nr. 132/2017 în lumina prevederilor art.1534 C.civ. este nouă, întrucât astfel de apărări nu au fost formulate decât în ultima perioadă de timp, iar instanțele, chiar dacă au aplicat acest text de lege încă din 2017, au pronunțat doar recent hotărâri pe această problemă de drept.

Caracterul de noutate al chestiunii de drept supuse analizei este conferit de situația particulară cu caracter de noutate cu privire la care instanțele de judecată au fost investite să se pronunțe în ultima perioadă în foarte multe dosare, pe plan național, întrucât unitățile service au invocat caracterul abuziv al tarifelor doar în ultima perioadă, precum și practica unităților service de a cumpăra dreptul de creanță a persoanelor prejudiciate este relativ recentă. Pentru aceste motive și problemele de drept ridicate în astfel de dosare de către societățile de asigurare sunt noi, doar în ultima perioadă instanțele fiind chemate să analizeze obligația de plată a unor tarife stabilite în mod discreționar, în opinia asiguratorilor, de către unitățile service, care încheie în același timp și contracte de cesiune de creanță cu persoanele prejudiciate. Asupra acestei chestiuni de drept argumentele părților au fost în continuă formare și cizelare, doar în ultimul timp acestea căpătând o anumită coerență juridică, motiv pentru care și practica instanțelor nu poate fi considerată ca stabilă, bine conturată și cristalizată. În acest moment nu există o jurisprudență consacrată, iar practica este scindată între mai multe puncte de vedere.

În mod natural, jurisprudența națională necesită asigurarea unei coeziuni pe plan jurisprudențial, în ceea ce privește chestiunea de drept supusă analizei instanței supreme, identificându-se o dificultate în aplicarea dispozițiilor legale, de natură să genereze apariția unei practici neunitare la nivel național cu consecințe deosebite.

De altfel, se reține că nu a existat o pronunțare anterioară a Înaltei Curți de Casație și Justiție asupra acestei probleme de drept și aceasta nu a făcut obiectul unui recurs în interesul legii.

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII
DISPUNE**

În temeiul art. 519 C. proc. civ., dispune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

În ce măsură articolul 14 din Legea nr. 132/2017 trebuie interpretat în sensul că, atunci când a fost reparat autovehiculul și se depun facturi de reparații emise de unitatea service, valoarea despăgubirii trebuie să fie stabilită la valoarea rezultată din aceste facturi sau, dimpotrivă, și într-o astfel de situație, instanța trebuie și poate aprecia asupra caracterului justificat sau rezonabil a pretențiilor întemeiate pe aceste facturi prin raportare la prețul mediu al pieței.

Fără cale de atac.

În temeiul art. 412 alin. 1 pct. 8 rap. la art. 520 alin. 2 C. proc. civ., dispune suspendarea judecării prezentei cauze.

Cu recurs pe durata suspendării, ce se depune la Tribunalul București.

Pronunțată prin punerea soluției la dispoziția părților prin mijlocirea grefei astăzi, 18.01.2024.

PREȘEDINTE,

JUDECĂTOR,

GREFIER,

Red. Jud. /Tehnored. Grf./5ex/3com/18.01.2024